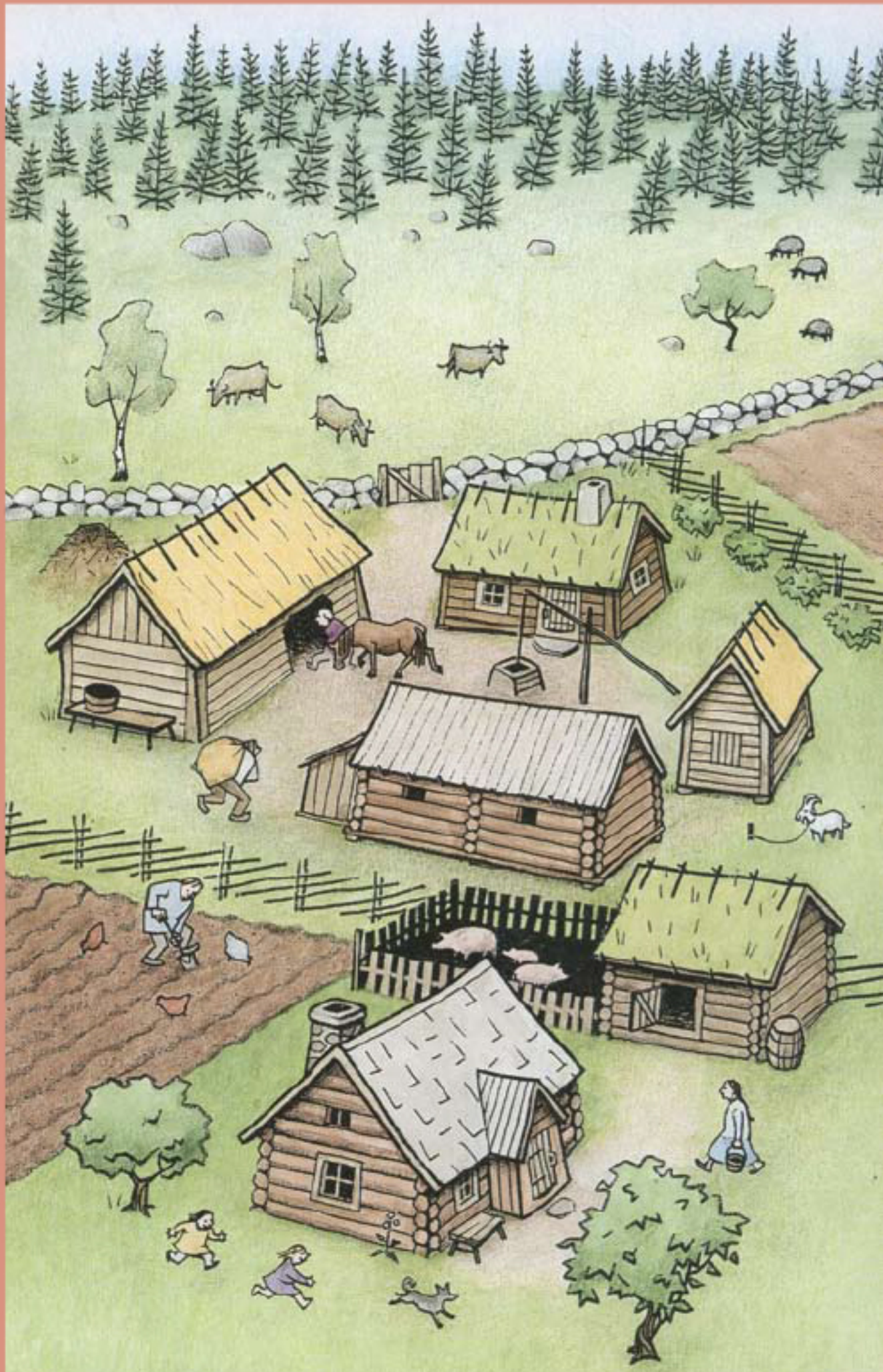
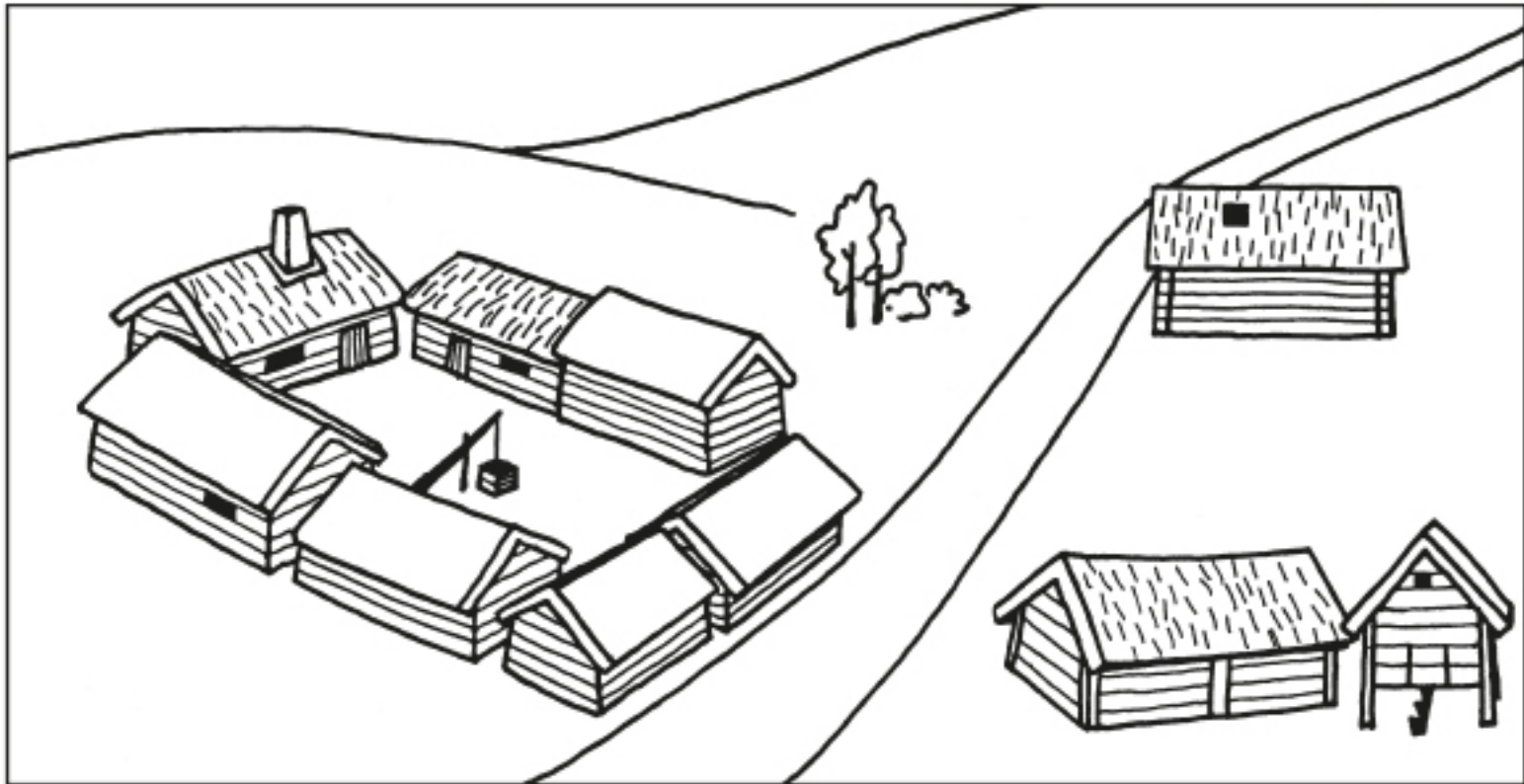

Brita Sjöqvist

BÖNDER OCH BERGSMÄN

För 400 år sedan bodde de flesta på landet.
De levde av jordbruk.
Helst ville de bo i en by.
I byn kunde man hjälpa varandra med arbetet.
Byn gav skydd mot fiender.

I byn bestämde byalaget.
Byalaget var alla män i byn.
De bestämde om sådd och skörd.
Kvinnorna fick inte vara med
i byalaget.

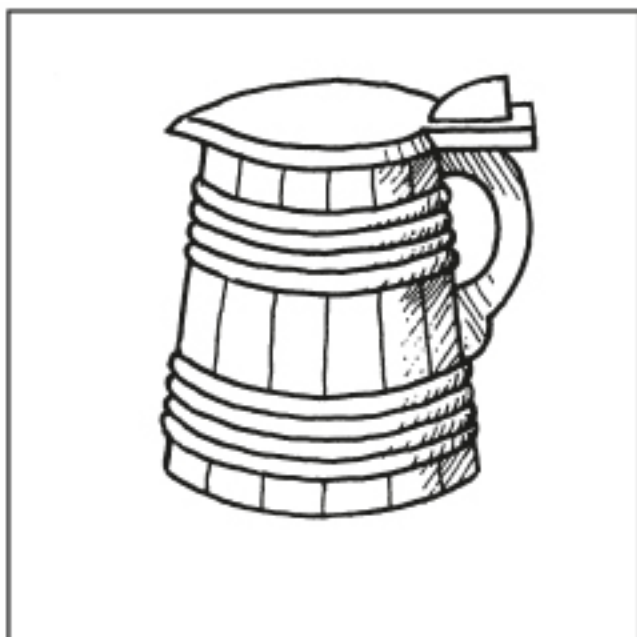
Mat

Kött och fisk saltades, torkades
eller röktes.
Salt måste de köpa.
När de jagade
fick de färskt kött.

De odlade rovor och kål.
Av dem kokades soppa.
Ibland lade man fläsk i den.
De åt med träsked
ur ett stort fat.
En gång om året
bakade man bröd.

Maten var salt.
De måste dricka mycket.
Mest drack de öl.
De drack ur bägare av trä.

Bönderna klagade

De fick hjälp av präster och borgare.
I slutet av 1600-talet bestämde man
att adeln skulle lämna tillbaka
en del jord och gårdar.

Sedan var jorden fördelad så här:

Kronan	Fria bönder	Adeln
--------	-------------	-------

Vad är rätt?

Omkring 1650 ägde adeln
mer än hälften av jorden _____

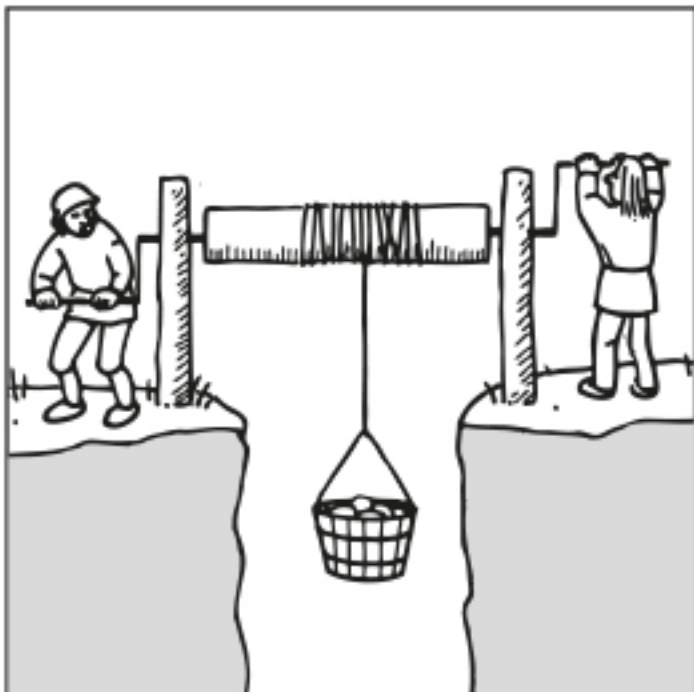
Omkring 1650 ägde bönderna
hälften av jorden _____

I slutet av 1600-talet ägde bönderna
hälften av jorden _____

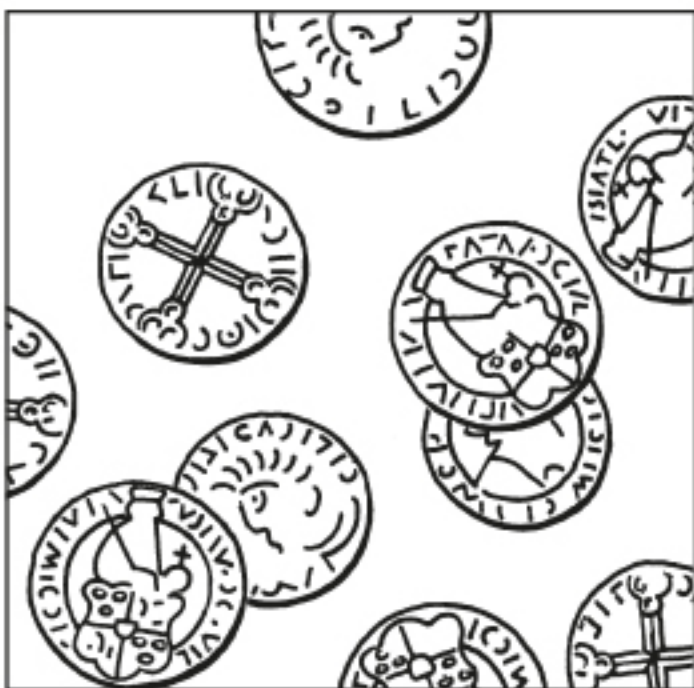
I slutet av 1600-talet ägde bönderna
en tredjedel av jorden _____

I slutet av 1600-talet ägde adeln
mindre än hälften av jorden _____

Sala silvergruva

I Sala hittade de silver.
Omkring 1540
bröt de mer än 3000 kg silver
varje år.
Men det minskade snabbt.
I slutet av 1500-talet
fick de bara 200 kg
varje år.

Silver betydde pengar
och rikedom.
Gruvan i Sala
var viktig
för det fattiga Sverige.

Kungen Gustav Vasa
var mycket intresserad
av Sala silvergruva.
Kungen och kronan
ägde den.
Bergsmännen i Sala
fick en del av vinsten.